

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Харківська державна академія культури

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
22-24 травня 2025 року

Полтава 2025

Шурдук Д. А.

студентка *Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Горголь П. С.

заслужений працівник культури України, доцент,
завідувач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту
*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

ІНТЕГРАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ ХОРЕОГРАФІЇ У СФЕРУ ПЕРФОРМАТИВНИХ МИСТЕЦТВ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

У другій половині ХХ на початку ХХІ століття хореографія зазнала суттєвих змін, виходячи за межі традиційного танцю та набуваючи рис перформативного мистецтва. Цей процес є відповіддю на зростаючу потребу мистецької взаємодії між дисциплінами та адаптації до змін культурного, соціального й технологічного ландшафту. У сучасному мистецькому просторі хореографія все активніше виходить за межі суто танцювальної практики, інтегруючись у перформативні мистецтва – міждисциплінарну сферу, що поєднує театральність, тілесну експресію, візуальні технології та соціальний контекст. Такий процес інтеграції спричиняє якісні зміни у формальних і змістових характеристиках хореографічного висловлювання, вимагаючи адаптації не лише від митців, а й від інституційних та освітніх структур [1, 2].

Як відомо, перформативні мистецтва – це загальний термін для усіх виконавських (театральних та музичних) мистецьких форм, які розгортаються на сцені у реальному часі: драматична вистава, опера, балет, мюзикл, естрадне шоу тощо. Автор у цьому випадку є лише творцем дійства, у мистецтві перформансу (або просто у перформансі) перформер є автором концепції та її виконавцем: він одночасно і презентує ідею, і виконує її [1-3].

Одним із головних викликів є переосмислення хореографії як не лише танцю, а й як засобу перформативного дослідження тіла, простору, часу та

взаємодії. Це спричиняє трансформацію ролей: хореограф постає як концептуальний художник, а виконавець – як активний учасник процесу створення сенсів. Водночас розширення меж сцени, використання новітніх медіа та залучення до мистецького процесу глядача як співавтора ставлять нові завдання перед методологією постановки та аналізу хореографічних творів. Перформативні мистецтва формуються як відкритий простір міждисциплінарного діалогу, де тіло розглядається не тільки як інструмент виконання, а й як суб'єкт художнього висловлювання. Хореографія в цьому контексті постає як практика, здатна не лише передавати естетичні смисли, але й працювати з соціальними, політичними та культурними темами. Вона набуває форм дослідження, документації, імпровізації та участі. Адаптація хореографії у перформативне поле також передбачає розгляд тіла як суб'єкта і носія культурної пам'яті, соціальної ідентичності та політичної дії. Це відкриває перспективи для критичного осмислення соціокультурних процесів через пластичний вислів, що є надзвичайно актуальним в умовах глобальних трансформацій [4].

В умовах сучасних викликів ключовими чинниками успішної інтеграції виступають відкритість до міждисциплінарної співпраці, готовність до експериментів та використання технологічних інновацій. Серед основних таких викликів можна виокремити потребу переосмислення ролі хореографа як не лише постановника, а й куратора, дослідника або співтворця концепту. Виконавці, в свою чергу, мають бути залученими у творчу ідею як активні учасники, здатні на рефлексію й комунікацію з глядачем. Складності також виникають при трансформації простору дії, де замість традиційної сцени часто використовуються публічні або віртуальні простори. Тіло втрачає стабільну функцію «виконавця» і стає відкритим до різного роду інтерпретацій [1, 3]

Попри складність інтеграційних процесів, їх перспективність очевидна: хореографія набуває нових форм і функцій, розширюючи свій вплив у сучасному мистецькому дискурсі. Це стимулює формування інноваційних практик, що сприяють міжкультурному діалогу, демократизації художнього

простору та посиленню ролі мистецтва в суспільному житті. Хореографія у складі перформативних мистецтв відкриває нові формати взаємодії з глядачем, інтегрується у соціальні й політичні практики, набуває документального, дослідницького або критичного характеру. Це, зокрема, проявляється у роботах таких багатьох митців, а також у локальних проектах, наприклад український «Тіло в місті», що досліджує урбаністичний простір через хореографічну присутність [4].

Таким чином, інтеграція хореографії у сферу перформативних мистецтв є потужним вектором розвитку сучасної художньої практики. Вона дозволяє переосмислити природу тіла, танцю та сценічності, розширюючи межі творчого експерименту. Незважаючи на виклики, що виникають у процесі адаптації, перспектива формування нових підходів до створення й сприйняття мистецтва свідчить про значний потенціал цієї міждисциплінарної взаємодії, що відкриває широкі можливості для творчості та розвитку. Водночас цей процес потребує переосмислення освітніх, інституційних та фінансових підходів до підтримки мистецьких практик. Розвиток хореографії у контексті перформативного мистецтва має потенціал стати важливим чинником як збереження культурної спадщини, так і створення нових форм мистецького самовираження.

Список використаних джерел:

1. Lehmann, H.-T. *Postdramatic Theatre*. London: Routledge, 2006.
2. Foster, Susan Leigh. *Choreographing Empathy: Kinesthesia in Performance*. London: Routledge, 2011.
3. Соколова, О. І. Тіло як інструмент сучасного мистецтва: перформативні практики в хореографії // *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, № 38, 2022.
4. Шевченко, І. В. Хореографія в контексті сучасного перформативного мистецтва // *Вісник «Культура і сучасність»*, № 1, 2021.